

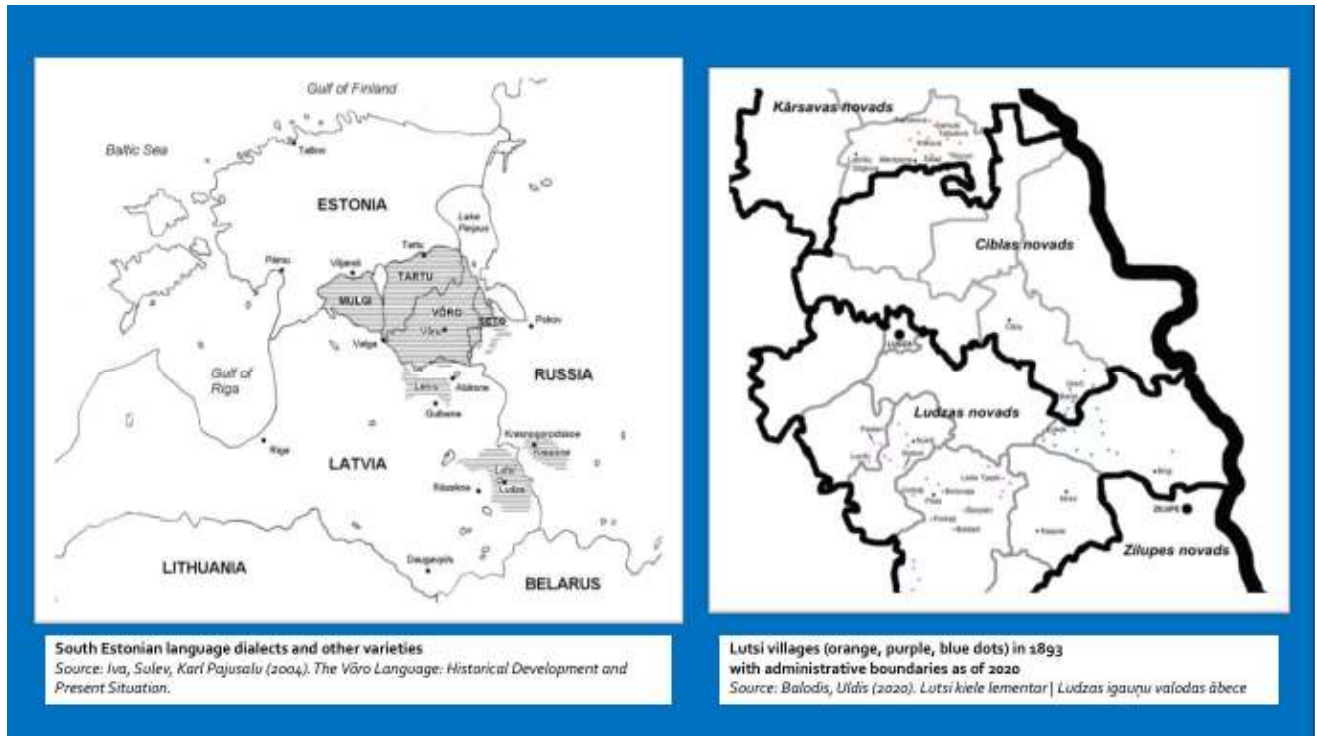
Balodis_#BA20212FLW

Language reacquaintance and Lutsi: An approach to revitalization for a fragmented language

Lutsi is a South Estonian variety spoken until recently around Ludza, Latvia where it developed independently for several centuries. 1/12

@wioldorg

#FragmentedLanguage #BA20212FLW

In the past, Lutsis called themselves Estonians and their descendants consider themselves Latvians/Latgalians or Russians of Estonian descent. But that ancestry is what defines the Lutsi identity and descendant community rather than a separate linguistic or ethnic identity.

3/12

*Lutsi descendants (front and right of center) with participants of the Lutsi studies symposium in Ludza, Latvia in 2017
Photo: Uldis Balodis research archive*

Language reacquaintance is a concept I'm developing for language revitalization geared specifically for fragmented language communities like the Lutsis. The idea is to provide a revitalization goal other than full language revival that seeks to strengthen community identity

4/12

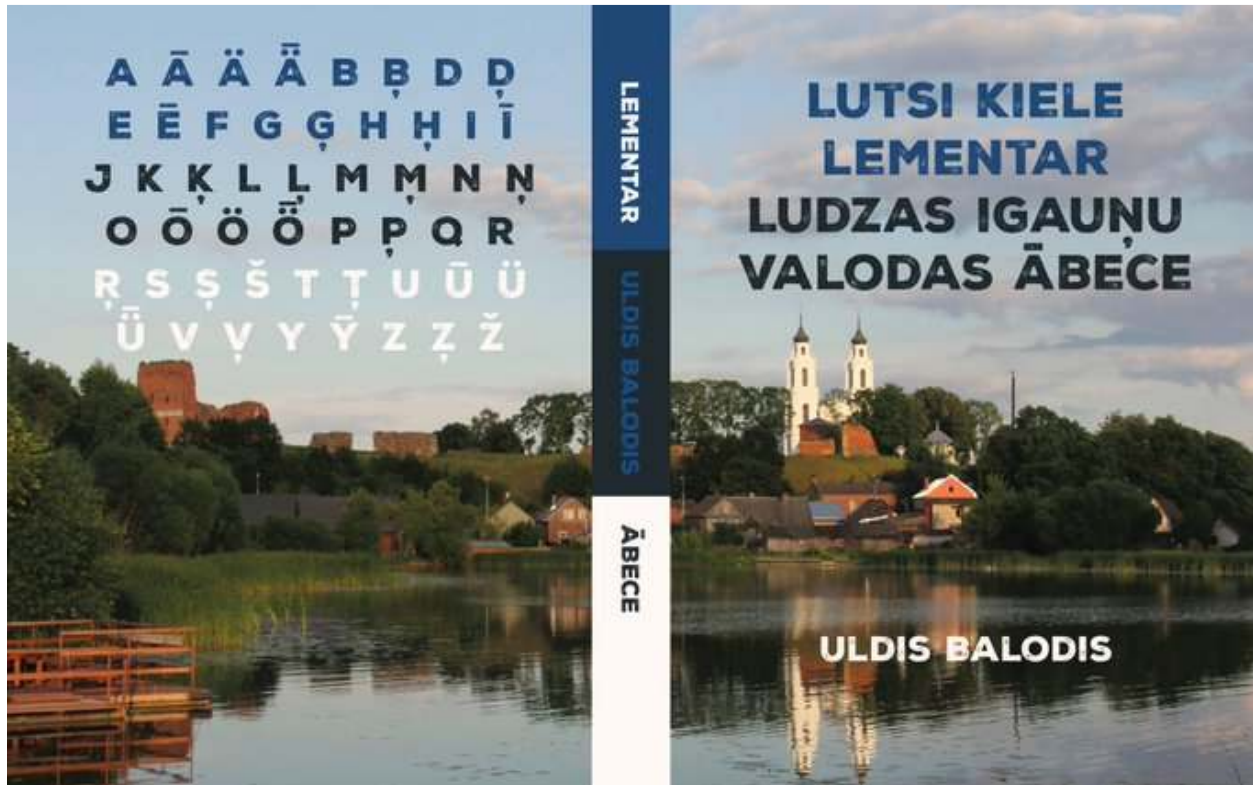
Lutsi descendant and language knowledge holder Anna Leščinska (center) with linguists Uldis Balodis (left) and Karl Pajusalu (right) in Ludza, Latvia (2017). Photo: Uldis Balodis research archive

Presently, the most important thing is to keep the Lutsi identity alive and reintroduction of Lutsi language to not just descendants but anyone interested in the community is a means to accomplish this. It raises interest in this unique local identity and is also just fun.

5/12

So, language reacquaintance can be seen as "language-revitalization-lite". In 2020, I published my Lutsi language primer with this in mind.

6/12

The Lutsi primer is based on my archival research of existing documentation. It contains a phrase list, a topical dictionary of ~500 words for everyday life and nature. Both are meant to be easy to use and to encourage readers to have fun and use a bit of Lutsi.

7/12

LUTSI ÜTLEMIZEQ | LUCU ŠPIKERIS

LUCISKI

Kynelem lutsi kīlt!
Tereq!
Kuis sul lätt?
Kuis teil lätt?
Mul lätt hōste, kui sul?
Mul lätt hōste, kui teil?
Ībā hōste, aitūma!
Kaihost halvaste.
Nāgemist!
Aitūma.
Oleq hūā.
Olkeq hūāq.
Annaq andis.
Ankeq andis.
Ūtš hūā tehrūs!
Paļo ynne sūnnūpāvēst!
Paļo ynne nimepāvēst!
Hūvvi Lāhavytti!
Hūvvi Leigu pūhhi!
Hūvvā Jāni pārvā!
Hūvvā Lāti Eziqsaismispāivā!
Ilozit Tajzepūhhi!
Kas sa kynelet lutsi kīlt?
Kas ti kynelet lutsi kīlt?
Ma kynele lutsi kīlt.
Ma kynele-eiq lutsi kīlt.
Jah. / Eiq.
(Tereq) hummugust.
Tereq pāvēst.
Tereq ydagust.
Hūvvā ūd.
Mis um suq nimi?
Muq nimi um...
Ma eļā Ludzih/Lātkalih/Lātih.
Ludzimā um illos mā.
Ma sinnu salli.

LATVISKI

Runāsim luciski!
Sveiki!
Kā tev iet?
Kā jums iet?
Man iet labi, kā tev?
Man iet labi, kā jums?
Ļoti labi, paldies!
Dienžēl slīkti.
Uz redzēšanos!
Paldies (uzsvars uz otrās ziļbes).
Lūdzu (uzrunājot vienu cilvēku).
Lūdzu (formāli/uzrunājot vairākus cilvēkus).
Atvairo.
Atvairojiet.
Priekā (saskandinot glāzes)!
Daudz laimes dzimšanas dienā!
Daudz laimes vārda dienā!
Priecīgas Lieldienas!
Priecīgas Līgo svētkus!
Priecīgas Jāņus!
Priecīgu Latvijas Neatkarības dienu!
Priecīgas Ziemassvētkus!
Vai tu runā luciski?
Vai jūs runājat luciski?
Es runāju luciski.
Es nerunāju luciski.
Jā. / Nē.
Labrīt.
Labdien.
Labvakar.
Ar labu nakti.
Kā tevi sauc?
Mani sauc...
Es dzīvoju Ludzā / Latgalē / Latvijā.
Ludzas zeme (apkārtnē) ir skaista zeme.
Es tevi mīlu.

7

*Lutsi-Latvian phrase list from
Lutsi kiele lementar (Uldis Balodis)*

The primer also contains example sentences, highlighting the 3 most important Lutsi noun cases (nominative, genitive, partitive) and a grammatical sketch w ~20 verbs in present and past tense. This gives more advanced students a chance to make their own sentences.

8/12

*Ähn jüvviq / Dzenis or graudus
Foto: U. Balodis, 2016*

*Ähn sū jüvvi.
Dzenis ēd graudus.*

*Ähne sīvaq ummaq mustaq.
Dzena spārni ir melni.*

*Kašš küld ähne.
Kakis dzird dzeni.*

*Sample page from "Lutsi kiele lementar" (Uldis Balodis)
showing example sentences highlighting the
nominative, genitive, partitive cases*

Since language reacquaintance places the language in the context of where it was spoken in order to strengthen community identity, I give information on the main villages where Lutsi was spoken in the 20th century also with language samples documented there.

9/12

Tētiņa un Meikulis Jaroļenko, viņu meita Antonina Nikolajevna, kā arī tētiņa mazbērni Nikolajs Nikolajevs bijuši Lutsi igauņu valodas tēvčigi. Arī šī redzamā ģimene un igauņu pētnieki, vācismācītājs, ārsts ģimenes mājās Lielejas Tjapšos. No kreivides: valodnieks Augusts Sangs, Antonina Nikolajevna (?), Tētiņa Jaroļenko, Meikulis Jaroļenko, Meikulis Nikolajevs (?), meitabērni, valodnieks Pauls Arvīds. Liele Tjapši, Pīlāci pagasts. Foto: V. Niiva, 1918, ERM/FB 754.114

LIELO TJAPŠU LUDZAS IGAUNU VALODAS PIEMĒRS

Meikulis Jaroļenko (1866) un Tētiņa Jaroļenko (1867) bija ļoti nozīmīgi valodas tēvčigi un parādās gan ierakstos, gan rakstnā valodas dokumentācijā. Jaroļenko pāris arī bija igauņu pētnieka Augusta Sangs tēvčigi 1930. gadu nepublicētajiem pētījumiem par Lutsas igauņu valodas fonoloģiju un morfoloģiju.

Tēvčigi atbilst Augustam Sangam par pētnieku Paulopriitu Volaines Lutsas igauņu ekspedīciju pirmākajiem, kā arī par neskrīģajiem centieniem nodibāt igauņu skolas Lutsas igauņu bērniem. Tekstu pierakstīja Augusts Sangs 1938. gadā, to datē- ootājam Mervs Kalmisa (Mervi Kalmis) 2009. gadā.

PAULOPRĪTS VOLAINE

Lutsas igauņu valodā	Igauņu valodā	Latviešu valodā
Pile bijēti tuļ Paul Volain miig poole mā rahvaet otjma rē kauma.	Pārast, bijēim tuļ Paul Voolain [-Paulopriit. Voolain] meie poole maarahvaet [-lutsiain] otjma ja vaastama.	Pile tam, vēlīk pie muma rēca Pauls Volaine [-Paulopriits Volaine] Lutsas igauņu moklīt un skatīties.
Edimāit tuļ Jāni kūllā.	Kūigpriet tuļ Jāni kūllā.	Vasprius brauca uz Lielejiem Tjapšiem.
Timā kūiki oļjā-s, kist am.	Teds keegi ei vradnod [-tudnod], kist [tj] om.	Neviens nerodīja, no kurienes [vā] ir.
Timā itre] ... miig kūisem: "Kist aima oļ?"	Tema ities... Me kūisime: "Kist aima [pārit] oļod?"	Vijā teica... Mā ptaojām: "No kurienes tu esi?"
Timā ities nūi, et ti mālābbūt ku oļ] tuļma Fēlp Mihhailoviti Kallās.	Tema ities nūi, et te māstote, ku oļ] tuļma Fēlp Mihhailoviti Kallās [-Oskar Kallās].	Vijā teica šī, vai jūš atceraties, kā bija rēcis Fēlps Mihailovits Kallās [-Oskars Kallāns].
"Ma tuļi timā jūgji pūti nude kūllā, kon am mē rahvas.	"Ma tuļi tema jūgji pūti nudece kūllādece, kuš om maarahvas [-lutsiā].	"Ei sekaju viņa pūllā uz tiem ciemiem, kur ir Lutsas igauņi.
No tuļi oļimāli Kēru kūllā. Kēru kūllās itie: miig Jāni kūllā Meikuli poļe, Jaroļenka poļe, šū miist hūstete māvārki kynrēdāq ...	Tuļi kūigpriet Kēru kūllā. Kēru kūllās itēdi, [et] mme Jāni kūllā Meikuli poļe, Jaroļenka poļe, too mōstab hūst māvārki [-tūi kēvles] rēkūda."	Vasprius devos uz Skārpnu ciemu. Skārpnu ciemā teica, dodies uz Liele Tjapšu ciemu pie Meikula, pie Jaroļenko, tas māk iztēli mūt Lutsas igauņu valodā ...
Mi oļim mā rahvas, omhūdodāq.	Me oļime maarahvas [-lutsiā], omarahvad.	Mā bijim Lutsas igauņi, aiemom.
Timā mēle kūisēti et ti oļ] mē augulidēq, ti oļ] Lutsā mēle sūnāq vai sūdo Vyntāh.	Tema mēle rēkūis, et teie oļete meie augulidēq, teie oļete Lutsā mēle sūnāq [-tūimāq] vōi aetud Vōntāhāq.	Vijā muma teica, ka jūš esat mūs radīniski, jūš esat uz Lutsas zemē atnākiši vai atbēti no Vēru zemes [Vōruomas ir igauņijas ākmēvāstrotāmas].
Vyromāli ka umtasq sūndēq kūllāq mē sūndēq nomoq kūllā.	Vōrtamāq om ka sūlōid kūllāq ja sūlōid nōmēd kūllāq.	Vēre zemē at'ir hūdi ciemi om hūdi nomaakumēti ciemiem.

Sample page from Lutsi kiele lementar (Uldis Balodis) showing a spoken language example from the village of Liele Tjapši given in the practical Lutsi orthography as well as Estonian and Latvian translation.

The primer can be used by community members on their own or in a formal setting (school, weekend classes, etc.). Successful language reacquaintance would mean 1) general awareness of/about Lutsi in the community, 2) increased use of Lutsi in casual everyday contexts.

10/12

Language reacquaintance provides a goal to work for (raised awareness of the language strengthening identity), but doesn't have to be an endpoint. Once more basic language knowledge exists if it leads to interest in further revitalization, that is a very doable next step.

11/12

Language reacquaintance is especially suitable for fragmented languages, which are by definition low-resource languages, as it allows a community to revitalize its language as much as is possible and desired without the pressure of focusing on full revitalization.

12/12